

Hubungan Dasar Latihan Dalam Perkhidmatan dengan Peningkatan Profesionalisme Guru-Guru Pendidikan Islam Sekolah Menengah Daerah Petaling Utama

[1] Siti Nur Aisyah Sugumarie Abdullah & [2] Ahmad Zabidi Abdul Razak

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the suitability of the important aspects of Islamic Education teachers' in-service training including planning, content, presenters, days and duration and the location. In addition, the study also evaluates the relationship between the development of professionalism in teaching with suitable aspects of in-service training. Quantitative method was used in the form of questionnaire to collect the data. This study was conducted in 27 secondary schools in the district of Petaling Utama in Kuala Lumpur, Malaysia. A total of 69 Islamic Education teachers were selected purposively as respondents. The data were analyzed quantitatively using the SPSS version 21 software. Descriptive statistics were used (mean, frequency and percentage), as well as inferential statistics (Pearson Correlation test). The study indicated a significant correlation between the aspects of days and duration, content and course presenter with higher levels of professionalism in teaching. The findings suggest that school management should align in-service training with actual Islamic Education teacher needs. The Ministry of Education is also expected to manipulate the aspects of days and duration, content and course presenter within the in-service training to promote Islamic Education teacher professionalism. It is hoped that this study may be used as guidance in developing suitable in-service training to enhance Islamic Education teacher quality.

Keywords: *conformity, in-service training, teachers, Islamic Education*

[1] Sekolah Menengah
Kebangsaan Katholik
Petaling Jaya, Selangor
sugumarie@gmail.com

[2] Fakulti Pendidikan
Universiti Malaya
Kuala Lumpur
zabidi@um.edu.my

PENGENALAN

Dalam persekitaran yang sentiasa berubah dan penuh ketidakpastian, guru-guru perlu sentiasa meningkatkan pengetahuan, kemahiran dan kompetensi yang diperlukan sebagai asas pengajaran agar sentiasa relevan dengan peredaran masa (Fullan & Mascal, 2000). Guru-guru juga menghadapi minat pelajar yang berubah, jangkaan ibubapa yang berubah serta keperluan pihak berkepentingan yang berubah di samping kemajuan teknologi maklumat dan masalah sosial yang meningkat secara mendadak. Secara pastinya kompetensi guru tidak boleh statik melangkaui masa. Maka, guru-guru memerlukan latihan tambahan untuk meningkatkan keberkesanan pengajaran mereka agar kehadiran mereka sentiasa relevan dalam bilik darjah.

Dalam konteks ini, guru-guru Pendidikan Islam merupakan entiti guru yang dipertanggungjawabkan bagi menyampaikan ilmu, kemahiran dan penghayatan Islam berdasarkan al-Quran dan as-Sunnah bagi membentuk sikap, keperibadian para pelajar yang beragama Islam sama ada di sekolah rendah mahupun di sekolah menengah.

Penyataan Masalah

Latihan diperlukan apabila terdapat jurang di antara kompetensi, kemahiran, pengetahuan dan sikap yang dimiliki oleh guru dengan apa yang dijangkakan daripada mereka. Jurang tersebut dapat dirapatkan melalui latihan dalam perkhidmatan (Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 6, Tahun 2005). Latihan dapat menambahbaik pengetahuan, kemahiran atau tingkah laku guru-guru berkaitan tugas mereka (Sparks & Horsely, 1989). Di Malaysia, guru-guru diberikan latihan dalam perkhidmatan yang mencukupi bilangannya iaitu tujuh kali setahun berasaskan sekolah (mesyuarat profesional Kementerian Pelajaran Malaysia bilangan 7/2007).

Menurut kajian yang dilakukan oleh Othman dan Lukman (2007) didapati guru-guru Pendidikan Islam masih terikat dengan kaedah pengajaran tradisi dan kurang mampu dari segi keupayaan dan kemahiran dalam mengintegrasikan teknologi maklumat ke dalam pengajaran dan pembelajaran mata pelajaran Pendidikan Islam. Walaupun pelbagai latihan dalam perkhidmatan direka bentuk bagi mengatasi jurang ini, namun masih terdapat ruang bagi penambahbaikan latihan dalam perkhidmatan bagi guru-guru Pendidikan Islam agar meningkatkan profesionalisme guru memandangkan laporan Pelan Pembangunan Pendidikan 2013-2025 (hlm. 28) menunjukkan bahawa guru-guru secara umumnya hanya berjaya menyampaikan 50% pengajarannya secara berkesan. Antara puncanya ialah cara penyampaian guru yang pasif. Senario ini menunjukkan latihan dalam perkhidmatan yang diperolehi oleh guru-guru di Malaysia kurang berperanan dalam menambahbaik keupayaan guru dalam tugas mereka terutamanya pengajaran. Beberapa langkah mengatasi perlu diambil segera memandangkan lebih 60% guru pada hari ini akan mengajar untuk 20 tahun yang akan datang (Pelan Pembangunan Pendidikan 2013-2025).

Tambahan lagi, menurut Burnham dan Sullivan (2010) terdapat masalah dalam latihan dalam perkhidmatan seperti tempoh masa yang lama dan pembiayaan yang tinggi. Persoalannya, adakah latihan yang diberi sesuai dari aspek perancangan, kandungan, penyampai, tempoh masa dan tempat dengan keperluan guru-guru Pendidikan Islam serta adakah ia menyumbang ke arah peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam? Kajian kesesuaian latihan dalam perkhidmatan adalah sesuatu yang harus dilakukan bagi mengatasi masalah ini dengan segera serta mengenal pasti hubungannya dengan pembangunan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam.

Tujuan Kajian

Tujuan kajian ini adalah untuk menentukan kesesuaian latihan yang dihadiri oleh guru-guru Pendidikan Islam daripada aspek perancangan latihan dalam perkhidmatan, kandungan latihan dalam perkhidmatan, penyampai kursus, hari dan tempoh masa latihan dalam perkhidmatan serta tempat latihan dalam perkhidmatan. Di samping itu, kajian ini juga bertujuan untuk melihat hubungan antara aspek-aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam.

Objektif Kajian

Objektif kajian ini seperti berikut:

1. Menilai kesesuaian latihan dalam perkhidmatan dari segi aspek:
 - a) Perancangan latihan dalam perkhidmatan
 - b) Kandungan latihan dalam perkhidmatan
 - c) Penyampai kursus
 - d) Hari dan tempoh masa latihan dalam perkhidmatan
 - e) Tempat latihan dalam perkhidmatan;
2. Menghuraikan hubungan antara aspek-aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam.

Soalan Kajian

Berpandukan objektif kajian, berikut adalah soalan kajian yang perlu dijawab dalam penyelidikan ini:

1. Adakah latihan dalam perkhidmatan yang diberi sesuai daripada aspek:
 - a) Perancangan latihan dalam perkhidmatan?
 - b) Kandungan latihan dalam perkhidmatan?
 - c) Penyampai kursus?
 - d) Hari dan tempoh masa latihan dalam perkhidmatan?
 - e) Tempat latihan dalam perkhidmatan?
2. Adakah terdapat hubungan antara aspek-aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam?

Konsep Latihan Dalam Perkhidmatan

Terdapat pelbagai terma yang menerangkan mengenai latihan dalam perkhidmatan. Beach dan Reinhartz (2000) merangkumkan istilah-istilah seperti perkembangan profesional, perkembangan staf, latihan dalam perkhidmatan (*in-service training*) dan pendidikan lanjutan sebagai sesuatu yang sama sahaja dan diguna pakai secara tukar ganti.

Hujah ini disokong oleh pengkaji tempatan Abdul Ghani Abdullah (2009), dalam bukunya 'Kepimpinan dan penambahbaikan sekolah' bahawa pembangunan staf juga dikenali sebagai pendidikan dalam perkhidmatan, latihan dalam perkhidmatan, pembangunan profesional, pendidikan lanjutan dan juga usaha ke arah pencapaian ijazah tinggi secara formal mahupun tidak formal.

Dalam konteks Malaysia, Kementerian Pelajaran Malaysia menggariskan maksud latihan dalam perkhidmatan sebagai: (Rujukan: KPM/Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 6 Tahun 2005)

Proses pemindahan ilmu pengetahuan secara kemas, berdisiplin, bertujuan menambah pengetahuan dan kemahiran untuk memenuhi keperluan dan tuntutan semasa dalam organisasi. Ini dicapai melalui sebarang bentuk pembelajaran seperti kursus, latihan semasa bekerja dan program mentoring / coaching atau yang seumpama dengannya yang menyumbang kepada pembangunan individu dan kecemerlangan organisasi – (hlm. 2)

Berdasarkan Pelan Pembangunan Pendidikan (2013-2025), konsep latihan dalam perkhidmatan ialah suatu proses penambahbaikan dalam pengetahuan yang dimiliki, kemahiran dan kompetensi guru-guru sebagai kunci proses penambahbaikan sekolah. Malah ia menggariskan hanya guru-guru yang berkualiti tinggi dan berprestasi tinggi dalam peperiksaan awam akan mengisi sistem pendidikan negara kita. Maka kerajaan mempromosikan pembangunan profesionalisme secara berterusan (CPD) bagi guru-guru yang sedia ada sebagai

satu langkah menambahkan kualiti dan kelayakan mereka. Ia adalah sebagai salah satu usaha bagi mencapai anjakan dalam pelan pembangunan pendidikan 2013-2025 (KPM, 2012a).

Dasar Pendidikan Kebangsaan 2012 pula menerangkan bahawa latihan dalam perkhidmatan merupakan sebahagian daripada usaha kerajaan untuk melaksanakan pembangunan profesional secara berterusan di sekolah. Ia dianggap sebagai alat penambahbaikan kualiti guru sepanjang masa. Guru-guru diberi latihan ataupun kursus mengenai pengetahuan, kemahiran baru agar dapat meningkatkan keupayaan guru tersebut untuk mengajar dengan lebih berkesan. Ini kerana guru yang berkemampuan dapat meningkatkan kualiti pembelajaran murid (KPM, 2012 b).

Manakala Hussein Ahmad (1991) pula membincangkan program perkembangan staf sebagai satu program yang diberikan dari semasa ke semasa dengan tujuan memberi semangat baru melalui kursus penyegaran dan juga kursus-kursus dalam perkhidmatan di institusi latihan bagi memperkenalkan mereka dengan kurikulum baru dan strategi pelaksanaan kurikulum yang berkaitan sebagai pilihan yang tepat dan menyeluruh.

Menurut Ramaiah (1992), latihan dalam perkhidmatan merupakan satu program atau kursus latihan yang diadakan untuk meningkatkan profesionalisme dan keberkesanan serta kecekapan kakitangan sesebuah organisasi. Tambahan lagi beliau menegaskan bahawa latihan dalam perkhidmatan merupakan usaha sistematik untuk mengubah amalan, kepercayaan dan kefahaman profesional ke arah matlamat yang jelas.

Latihan dalam perkhidmatan juga dianggap sebagai suatu proses pembelajaran oleh guru-guru mengenai amalan-amalan dalam pengajaran agar mereka dapat menambahbaik pengajaran supaya pelajar dapat belajar dengan baik. Ia adalah proses peningkatan, kemajuan guru-guru secara profesional (Lieberman, 1996). Menurut Lieberman (1996) juga, latihan dalam perkhidmatan adalah usaha yang berterusan bagi meningkatkan keupayaan guru mengendalikan pengajaran dalam kelas.

Secara rumusannya, latihan dalam perkhidmatan sentiasa dikaitkan dengan peningkatan profesionalisme dan ia dianggap sebagai satu usaha yang berterusan. Dalam konteks Malaysia latihan dalam perkhidmatan adalah satu usaha secara sistematik untuk memberikan input kepada guru-guru menerusi kursus, bengkel dan sebagainya agar mereka menjadi lebih profesional dan mempunyai kompetensi yang sesuai bagi menjayakan matlamat sistem pendidikan negara kita.

Konsep Profesionalisme Keguruan

Perkembangan profesional memang terdapat dalam kebanyakan organisasi demi mengekal atau meningkatkan kualiti staf yang ada. Menurut pendapat pakar-pakar perkembangan organisasi, mana-mana organisasi dewasa ini yang gagal menjalankan fungsi ini sedang menuju ke era keruntuhannya. Menurut Ruohotie (1996), salah satu faktor besar yang menyebabkan kemerosotan organisasi adalah apa yang dipanggil keusangan kemahiran-kemahiran. Menurut beliau perkara ini boleh terjadi dalam sebarang profesion tanpa mengira tahap umur bergantung pada keadaan. Ia pasti terjadi, cuma masa yang akan menentukan kejadiannya.

Craft (1996) pula berpendapat bahawa program pembangunan profesionalisme perlu demi meningkatkan prestasi kerja, memperbanyak pengalaman, membentuk pengetahuan profesional, meningkatkan pendidikan guru dan menyediakan guru untuk menghadapi perubahan serta cabaran dunia pendidikan. Ini disokong oleh Shanti (1998) yang menyatakan bahawa program pembangunan profesionalisme mampu memenuhi kehendak mereka dalam meningkatkan tahap profesionalisme masing-masing.

Pembangunan profesionalisme dilakukan oleh program latihan dalam perkhidmatan dengan tujuan untuk mengembangkan pengetahuan dan kemahiran baru dalam kalangan staf sekolah yang menekankan kesediaan, perancangan, latihan, pelaksanaan dan penilaian (Putnam & Borko, 1997). Secara rumusannya, latihan dalam perkhidmatan dapat meningkatkan profesionalisme guru-guru dengan meningkatkan dan mengekalkan kemahiran, pengetahuan dan keupayaan guru untuk menjalankan fungsi mereka sebagai pendidik dengan baik.

KAEDAH KAJIAN

Pengkaji telah memilih sampel dari kalangan guru-guru yang mengajar mata pelajaran Pendidikan Islam di dua puluh tujuh buah sekolah menengah dari daerah Petaling Utama, Petaling Jaya, Selangor Darul Ehsan. Maka kaedah pemilihan sampel yang digunakan dalam kajian ini ialah kaedah pemilihan bertujuan. Seramai 69 guru yang bukan pentadbir telah menjadi responden dalam kajian ini.

Pengkaji menggunakan kaedah tinjauan dan soal selidik untuk mengumpul segala maklumat. Soal selidik mempunyai dua bahagian utama. Bahagian I mendapatkan maklumat asas responden. Manakala bahagian II mempunyai 36 item yang mencungkil maklumat mengenai aspek-aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan dan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam.

Ujian pekali alpha Cronbach bagi mendapatkan indeks kebolehpercayaan mencatat nilai alpha antara .896. Berdasarkan kategori soalan kajian pula, perubahan dasar di Malaysia mencatat .843 manakala aspek peningkatan profesionalisme pula mencatat .931. Jelas sekali bahawa instrumen kajian memiliki kebolehpercayaan yang tinggi untuk ditadbirkan. Mengikut Mohd Majid Konting (1998), tiada satu ketetapan tentang pekali yang menunjukkan kebolehpercayaan yang tinggi, tetapi pada umumnya item yang mencatat indeks .60 ke atas dianggap mempunyai kebolehpercayaan untuk ditadbirkan. Semua item soal selidik dianalisis dengan menggunakan *Statistical Packages for the Social Sciences* (SPSS) versi 21.0 bagi mendapatkan data ujian statistik deskriptif bagi melihat kesesuaian aspek latihan dalam perkhidmatan dan ujian statistik inferensi iaitu ujian Korelasi Pearson untuk menilai hubungan antara peningkatan profesionalisme dengan kesesuaian latihan dalam perkhidmatan.

DAPATAN KAJIAN

Kesesuaian aspek-aspek latihan dalam perkhidmatan

Dalam bahagian ini hasil dapatan kajian dibincangkan dari aspek perancangan, kandungan, penyampai, hari dan tempoh masa serta tempat latihan dalam perkhidmatan. Setiap aspek dibincangkan mengikut susunan pangkatan min.

Dalam aspek perancangan, (1) latihan dalam perkhidmatan perlu ada 'hands on' memberikan pengalaman pembelajaran kepada guru Pendidikan Islam ($x = 4.22$), (2) Guru-guru Pendidikan Islam dilibatkan secara aktif dalam latihan dalam perkhidmatan ($x = 4.00$), (3) analisis keperluan latihan dijalankan untuk mengenal pasti keperluan guru-guru Pendidikan Islam ($x = 3.95$), (4) keupayaan guru-guru Pendidikan Islam untuk mengajar dengan berkesan terletak pada betapa kerap mereka dibekalkan dengan pengetahuan dan kemahiran yang dikehendaki dalam penyampaian pengajaran ($x = 3.95$), (5) pengetua merancang latihan dalam perkhidmatan terhadap guru-guru Pendidikan Islam berdasarkan teori pembelajaran dewasa ($x = 3.69$), dan (6) arahan latihan dalam perkhidmatan daripada pihak atasan kurang meningkatkan komitmen guru-guru Pendidikan Islam kerana ia hanya bertujuan untuk menyampaikan maklumat ($x = 3.39$).

Dari segi aspek kandungan pula (1) kandungan latihan dalam perkhidmatan perlu sesuai dengan kehendak Pendidikan Islam pada masa kini dan masa depan ($x = 4.52$), (2) pepadanan antara kandungan latihan dalam perkhidmatan dengan keperluan dan tahap perkembangan guru-guru Pendidikan Islam penting ($x = 4.43$), (3) guru-guru Pendidikan Islam lebih komited jika diberi latihan mengenai amalan dan tingkah laku seharian mereka di bilik darjah ($x = 4.26$) (4) kandungan latihan dalam perkhidmatan harus berdasarkan tugas utama guru Pendidikan Islam dalam kurikulum dan kokurikulum ($x = 4.26$), (5) kandungan latihan dalam perkhidmatan yang sesuai meningkatkan motivasi guru-guru Pendidikan Islam ($x = 4.17$), dan (6) kandungan latihan dalam perkhidmatan mempengaruhi kesediaan guru-guru Pendidikan Islam untuk melibatkan di dalam latihan dalam perkhidmatan ($x=4.17$).

Dari segi aspek penyampai kursus pula, (1) penyampai haruslah orang yang memahami budaya kerja guru Pendidikan Islam tersebut ($x=4.43$), (2) penyampai mestilah seorang yang dapat menyampaikan kandungan

latihan dengan mudah dan menarik kepada guru Pendidikan Islam ($x=4.43$), (3) penyampai harus memastikan guru Pendidikan Islam dapat mengamalkan apa yang dipelajarinya dalam pengajaran ($x=4.43$), (4) penyampai perlu menghadiri kursus untuk meningkatkan keupayaan melatih guru Pendidikan Islam ($x=4.43$) (5) penyampai mesti mempunyai pemahaman yang kukuh terhadap tujuan dan matlamat latihan dalam perkhidmatan terhadap guru Pendidikan Islam ($x=4.30$) dan (6) penyampai kursus sesuai kepada guru Pendidikan Islam daripada sumber dalaman sekolah ($x=3.78$).

Dari aspek hari dan tempoh masa latihan dalam perkhidmatan, (1) hari dan tempoh masa latihan dalam perkhidmatan sepatutnya tidak memudaratkan guru-guru Pendidikan Islam untuk menghabiskan sukatan pelajaran ($x= 4.69$), (2) tempoh latihan yang lama boleh mengganggu rutin harian guru Pendidikan Islam ($x= 4.26$), (3) tempoh kursus yang agak lama akan mengurangkan motivasi dan komitmen guru-guru Pendidikan Islam dalam latihan tersebut ($x = 4.17$), (4) waktu luar PdP adalah sesuai kerana guru-guru Pendidikan Islam boleh fokus tanpa dibebani aktiviti harian sekolah ($x = 3.95$), (5) Kementerian wajar mensyaratkan guru-guru Pendidikan Islam untuk menghadiri kursus tujuh hari setahun ($x=3.52$), dan (6) hari sabtu sesuai dijadikan hari latihan dalam perkhidmatan kepada guru Pendidikan Islam ($x = 2.73$).

Dari segi tempat latihan pula, (1) peningkatan profesionalisme guru Pendidikan Islam dapat dijalankan tanpa mengganggu pembelajaran pelajar ($x = 4.21$), (2) latihan yang berasaskan sekolah boleh mengelakkan guru-guru Pendidikan Islam keluar dari sekolah ($x = 4.17$), (3) latihan dalam perkhidmatan terhadap guru Pendidikan Islam sesuai diadakan di peringkat sekolah ($x = 4.08$), (4) latihan dalam perkhidmatan terhadap guru Pendidikan Islam di luar sekolah memakan belanja yang tinggi ($x = 4.04$), (5) tempat latihan dalam perkhidmatan harus ditentukan oleh guru-guru Pendidikan Islam ($x = 3.86$) dan (6) lebih sesuai latihan dalam perkhidmatan diadakan dekat dengan rumah guru Pendidikan Islam kerana tidak ingin terpisah dengan keluarga ($x = 3.65$).

Hubungan Antara Aspek-Aspek Kesesuaian Latihan Dalam Perkhidmatan Dengan Peningkatan Profesionalisme Guru-Guru Pendidikan Islam

Bahagian ini menghuraikan hubungan aspek-aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan yang telah dibincangkan dalam soalan kajian yang pertama iaitu aspek perancangan, kandungan, penyampai, hari dan tempoh masa serta tempat latihan dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam. Bagi menjawab soalan kajian ini, ujian korelasi Pearson, r telah digunakan.

Jadual 1

Keputusan Analisis Korelasi Pearson Yang Menunjukkan Hubungan Aspek-Aspek Kesesuaian Latihan Dalam Perkhidmatan Dengan Peningkatan Profesionalisme Guru

Aspek-aspek	Sig.	Korelasi Pearson, r
Perancangan latihan dalam perkhidmatan	.880	.207
Kandungan latihan dalam perkhidmatan	.001	.609
Penyampai latihan dalam perkhidmatan	.001	.467
Hari dan tempoh masa latihan dalam perkhidmatan	.001	.434
Tempat latihan dalam perkhidmatan	.838	.025

*Aras kesignifikan pada .001

Berdasarkan Jadual 1, terdapat tiga aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan yang berkorelasi secara signifikan dengan peningkatan profesionalisme guru-guru iaitu aspek kandungan latihan dalam perkhidmatan, penyampai latihan dalam perkhidmatan dan tempat latihan dalam perkhidmatan. Manakala terdapat dua aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan yang tidak mempunyai hubungan yang signifikan dengan peningkatan profesionalisme guru iaitu aspek perancangan latihan dalam perkhidmatan serta aspek tempat latihan dalam perkhidmatan.

PERBINCANGAN DAN DAPATAN KAJIAN

Aspek-aspek Kesesuaian Latihan Dalam Perkhidmatan

Kajian ini mendapati guru-guru Pendidikan Islam bersetuju bahawa latihan dalam perkhidmatan yang dirancang ditambah dengan latihan “hands-on” yang memberikan pengalaman pembelajaran. Menurut teori pembelajaran dewasa, pembelajaran dalam kalangan orang dewasa berlaku dengan berkesan apabila mereka belajar melalui pengalaman (Knowles, 1990). Menurut Kwakman (2003) pula, pengalaman belajar secara “hands-on” akan memberikan guru-guru pembelajaran yang diperlukan untuk mengadaptasi kepada perubahan dalam sistem pendidikan.

Kajian ini mendapati kandungan latihan dalam perkhidmatan sesuai dengan keperluan guru-guru Pendidikan Islam. Dalam kajian yang lepas, Borko (2004) menyatakan bahawa penekanan yang sewajarnya harus diberikan terhadap kandungan latihan dalam perkhidmatan kerana kandungan latihan dalam perkhidmatan merupakan kunci kejayaan bagi mana-mana program latihan dalam perkhidmatan.

Dalam kajian ini, para guru Pendidikan Islam berpendapat kandungan latihan dalam perkhidmatan yang hendak disampaikan haruslah sesuai dengan kehendak pendidikan pada masa kini dan masa depan. Dapatan ini selari dengan kajian Fishman et al. (2003) yang menyokong kandungan latihan dalam perkhidmatan berkisar mengenai kerja guru-guru secara amnya serta kandungan mata pelajaran yang diajar oleh guru tersebut.

Malah kajian ini juga mendapati kandungan latihan ini dipadankan mengikut keperluan dan tahap perkembangan guru-guru Pendidikan Islam. Kandungan latihan dalam perkhidmatan dipadankan dengan perkembangan tahap profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam. Konsep ‘One size fits all’ boleh dihindari oleh pihak pengurus latihan dalam perkhidmatan (Hustler, McNamara, Jarvis, Londra, & Campbell, 2003).

Kajian ini mendapati guru-guru Pendidikan Islam bersetuju aspek penyampai kursus penting dalam menentukan kesesuaian latihan dalam perkhidmatan. Kesesuaian latihan dalam perkhidmatan bergantung kepada orang yang menyampaikan kandungan latihan tersebut. Dalam kajian ini, guru-guru Pendidikan Islam berpendapat penyampai kursus yang menghadiri kursus khas untuk meningkatkan keupayaan melatih orang lain menyampaikan kandungan latihan dalam perkhidmatan dengan berkesan. Keupayaan penyampai kursus untuk menyampaikan kandungan latihan dalam perkhidmatan dengan menarik dan mudah menjadikan latihan tersebut sesuai bagi guru-guru Pendidikan Islam.

Kajian ini juga mendapati guru-guru Pendidikan Islam kurang setuju untuk mendapatkan penyampai kursus daripada sumber dalaman sekolah. Bertentangan dengan dapatan ini, Hargreaves (2000) pula berpendapat jika penyampai kursus daripada sumber dalaman ia akan membantu proses tindakan susulan selepas latihan dalam perkhidmatan diberikan. Ini membantu mengukuhkan pemahaman dan pengaplikasian pengetahuan, kemahiran serta keupayaan yang dipelajari dalam latihan dalam perkhidmatan.

Di samping itu, pihak pengurus latihan dalam perkhidmatan boleh menggunakan sumber dalaman sekolah secara maksimum. Menurut Aminudin (2012) pihak atasan boleh mewujudkan kumpulan guru-guru Pendidikan Islam untuk menggunakan kepakaran mereka menjadi penyampai latihan dalam perkhidmatan.

Menurut kajian ini, para guru Pendidikan Islam setuju bahawa aspek hari dan tempoh latihan dalam perkhidmatan memainkan peranan penting dalam menentukan kesesuaian latihan dalam perkhidmatan. Ini kerana kajian menunjukkan tempoh latihan dalam perkhidmatan yang lama boleh mengganggu rutin harian mereka di sekolah. Latihan dalam perkhidmatan boleh dijalankan agar ia memudahkan guru-guru Pendidikan Islam untuk menghabiskan sukatan pelajaran. Kajian mendapati tempoh latihan yang lama boleh mengurangkan motivasi dan komitmen guru-guru Pendidikan Islam terhadap latihan tersebut. Dapatan ini selari dengan kajian Wayne, Yoon, Zhu, Cronen, dan Gareth (2008) yang menunjukkan bahawa latihan dalam perkhidmatan yang memakan masa memerlukan guru untuk sentiasa keluar daripada kelas yang mengganggu pembelajaran pelajar dalam kelas.

Menurut laporan OECD, Malaysia adalah antara negara yang menjalankan latihan dalam perkhidmatan di bawah purata sebanyak sepuluh hari setahun. Manakala negara-negara seperti Korea, Sepanyol dan Poland mengadakan latihan dalam perkhidmatan yang paling lama iaitu melebihi 30 hari setahun. Laporan tersebut juga menunjukkan bahawa terdapat hubungan yang positif antara bilangan hari latihan dalam perkhidmatan dengan kualiti sistem pendidikan sesebuah negara.

Maklumat daripada kajian ini menunjukkan bahawa guru-guru Pendidikan Islam berpendapat peningkatan profesionalisme guru-guru membantu dan memudahkan pembelajaran para pelajar. Maklumat ini selari dengan pendapat Wayne et al. (2008) bahawa pembelajaran pelajar harus diberikan keutamaan dalam apa jua keadaan. Guru-guru Pendidikan Islam dicadangkan agar mementingkan pembelajaran pelajar dalam menentukan latihan dalam perkhidmatan.

Tambahan lagi, kajian ini menunjukkan guru-guru Pendidikan Islam lebih selesa jika tempat latihan dalam perkhidmatan diadakan dekat dengan rumah kerana tidak ingin terpisah dengan keluarga. Maka lebih sesuai jika latihan dalam perkhidmatan dijalankan berasaskan sekolah untuk mengelak guru-guru Pendidikan Islam keluar dari sekolah. Menurut Kwakman (2003), sekolah adalah tempat yang paling sesuai untuk membangunkan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam kerana kompetensi pengajaran paling sesuai diperolehi melalui pengamalan secara aktif di sekolah.

Kajian juga menunjukkan guru-guru Pendidikan Islam diberi peluang untuk menentukan tempat latihan tersebut dijalankan. Namun demikian unsur kewangan juga diberi perhatian kerana latihan dalam perkhidmatan di luar sekolah memakan belanja yang tinggi. Ia dapat dikawal dengan mengadakan latihan tersebut di peringkat sekolah. Kenyataan ini disokong oleh Bredeson (2002) yang menyatakan bahawa sumber kewangan merupakan satu kekangan kepada program latihan dalam perkhidmatan diadakan dalam skala yang besar. Latihan dalam perkhidmatan yang perlu diadakan secara berterusan memerlukan sokongan kewangan yang kuat agar dapat dijalankan sepanjang masa.

Hubungan Antara Aspek-Aspek Kesesuaian Latihan Dalam Perkhidmatan Dengan Peningkatan Profesionalisme Guru-Guru Pendidikan Islam

Peranan latihan dalam perkhidmatan dalam meningkatkan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam tidak dapat dinafikan kerana latihan dalam perkhidmatan dilihat sebagai satu alat meningkatkan profesionalisme guru-guru secara umumnya (Craft, 1996).

Maklumat daripada kajian ini menunjukkan aspek kandungan latihan dalam perkhidmatan pula mempunyai hubungan yang signifikan dan sederhana dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam. Latihan dalam perkhidmatan memberikan peluang kepada guru-guru Pendidikan Islam untuk memperkayakan pengetahuan mereka mengenai mata pelajaran yang diajar. Kwakman (2003) menegaskan guru-guru sebagai profesional sentiasa membaharui pengetahuan supaya dapat mengadaptasi kepada perubahan yang berlaku dalam sistem pendidikan.

Di samping itu, Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM, 2012) telah menurunkan kuasa kepada pihak pengurus sekolah dalam merancang latihan dalam perkhidmatan. Peluang ini boleh dioptimumkan oleh pihak pengurus sekolah dalam menentukan kandungan yang lebih futuristik, berkaitan dengan pengamalan dalam bilik darjah, pentaksiran baru dan sebagainya untuk guru-guru Pendidikan Islam. Pihak pengurus sekolah boleh memastikan kandungan latihan dalam perkhidmatan boleh mengurangkan bebanan kerja guru-guru Pendidikan Islam.

Seterusnya, aspek penyampai kursus juga mempunyai hubungan yang signifikan tetapi lemah terhadap peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam. Penyampai kursus yang mempunyai pemahaman yang kukuh dan kepakaran harus dapat memindahkan pengetahuan, kemahiran dan keupayaan kepada guru-guru (Ong, 1992). Ciri penyampai latihan dalam perkhidmatan ini dapat meningkatkan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam.

Selain kepakaran penyampai kursus mengenai matlamat dan tujuan latihan dalam perkhidmatan, beliau juga mesti mempunyai kepakaran dalam melatih orang lain, rajin serta mudah mesra dengan para hadirin (Mohd Radzi, 1995). Kebolehan berkomunikasi penyampai kursus ini juga meningkatkan penyerapan ilmu oleh guru-guru Pendidikan Islam yang diberi latihan dan seterusnya meningkatkan profesionalisme mereka.

Kajian ini juga mencadangkan agar satu usaha kolaborasi antara Kementerian Pendidikan Malaysia dengan pakar-pakar latihan swasta diwujudkan agar kepakaran mereka dapat dikongsi bagi mempertingkatkan kualiti penyampai kursus latihan dalam perkhidmatan. Kegiatan ini dapat menyahut usaha kerajaan dalam mewujudkan komuniti pembelajaran profesional (PLC).

Kajian juga mendapati aspek hari dan tempoh masa latihan dalam perkhidmatan mempunyai hubungan yang signifikan yang lemah dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam. Di Malaysia, kebanyakan latihan dalam perkhidmatan diadakan pada hari Sabtu. Kajian ini membuktikan bahawa para guru Pendidikan Islam kurang bersetuju dengan ini. Kenyataan ini disokong buletin Guru Malaysia (PP2588/04/2013) yang mengatakan kebanyakan guru tidak mahu menghadiri latihan dalam perkhidmatan yang diadakan pada hari Sabtu.

Maka, latihan dalam perkhidmatan yang dijadualkan pada masa dan hari yang tidak sesuai bagi guru-guru Pendidikan Islam terbukti tidak dapat meningkatkan profesionalisme guru-guru tersebut. Oleh itu, Kementerian Pendidikan disyorkan agar dapat mempertimbangkan cadangan untuk mengubah ketetapan yang menyatakan bahawa latihan dalam perkhidmatan diadakan pada hari Sabtu dan memperkenalkan sistem latihan dalam perkhidmatan yang lebih mesra guru seperti perbincangan kumpulan, pembahagian latihan dalam perkhidmatan kepada beberapa slot maka guru-guru Pendidikan Islam boleh menghadirkan diri mengikut waktu yang bersesuaian dengan mereka.

Kajian juga mendapati tempat latihan dalam perkhidmatan tidak mempunyai hubungan dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam. Kajian Sukumaran (1984) menunjukkan sesuatu latihan dalam perkhidmatan menjadi sesuai apabila tempat latihan dalam perkhidmatan ditentukan sendiri oleh guru-guru. Maka tempat latihan yang dipilih sendiri oleh guru Pendidikan Islam menjadi sesuai dengan keperluan mereka dan akhirnya dapat meningkatkan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam.

Pihak pengurus sekolah boleh menyediakan bilik khas bagi memudahkan guru-guru Pendidikan Islam bertemu untuk mengadakan latihan dalam perkhidmatan. Bilik tersebut juga boleh dinamakan bilik peningkatan profesionalisme guru Pendidikan Islam. Bilik tersebut boleh memuatkan bahan-bahan bacaan, rujukan dan kemudahan ICT bagi memenuhi konsep latihan dalam perkhidmatan sebagai pembelajaran sepanjang masa.

Latihan dalam perkhidmatan adalah satu pendekatan transformasi guru seperti yang digariskan dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013-2025). Latihan dalam perkhidmatan adalah satu pendekatan yang mudah membawa perubahan dalam diri guru-guru kerana ia merupakan antara kaedah peningkatan profesionalisme guru. Maka Kementerian Pendidikan Malaysia, Jabatan Pendidikan Negeri, Pejabat Pendidikan Daerah dan pihak pengurus sekolah dicadangkan agar mengoptimalkan latihan dalam perkhidmatan untuk meningkatkan kualiti sistem pendidikan negara kita di arena antarabangsa.

KESIMPULAN

Secara keseluruhannya kajian ini melihat pada aspek-aspek kesesuaian latihan dalam perkhidmatan serta melihat hubungannya dengan peningkatan profesionalisme guru-guru Pendidikan Islam. Latihan dalam perkhidmatan ini dibuat bagi meningkatkan keupayaan guru-guru Pendidikan Islam agar bersedia menerima perubahan demi penambahbaikan diri dari segi pengetahuan, kemahiran dan keupayaan dalam pengamalan bilik darjah. Guru-guru Pendidikan Islam yang mengambil bahagian dalam kajian ini berharap agar latihan dalam perkhidmatan yang dijalankan lebih sesuai dalam meningkatkan profesionalisme mereka.

RUJUKAN

- Abdul Ghani Abdullah. (2009). *Kepimpinan dan penambahbaikan sekolah*. Bentong, Malaysia: PTS Professional.
- Aminuddin, Nurul Aini. (2012). *Teachers' perceptions of the impact of professional development on teaching practice: the case of one primary school*. (Tesis M.Ed.L yang tidak diterbitkan, Unitec Institute of Technology, New Zealand).
- Beach, D. M., & Reinhartz, J. (2000). *Instructional leadership*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Borko, H. (2004). Professional development and teacher learning: Mapping the terrain. *Educational Researcher*, 33(8), 3-15. doi: 10.31020013189x033008003
- Bredeson, P. V. (2002). The architecture of professional development: Materials, messages and meaning. *International Journal of Educational Research*, 37(8), 661. doi: 10.1016/s0883-0355(03)00064-8.
- Burnham, J. W., & Sullivan, F. (2010). *Leadership and professional development in schools*. (Hamidah Baba, Terj.). London, UK: Pearson.
- Craft, A. (1996). *Continuing professional development, A practical guide for teachers dan schools*. New York, NY: Routledge.
- Fishman, B. J., Marx, R. W., Best, S., & Tal, R. T. (2003). Linking teacher and student learning to improve professional development in systemic reform. *Teaching and Teacher Education*, 19(6), 643-658. doi: 10.1016/s0742-051x(03)00059-3.
- Fullan, M., & Mascal, B. (2000). *Human resource issues in education: A literature review*. Wellington: New Zealand Ministry of Education.
- Hargreaves, A. (2000). *Changing teachers, changing times: Teachers' work and culture in the postmodern age*. New York, NY: Teachers College Press.
- Hussein Ahmad. (1991, Jun). Perkembangan staf di sekolah: Bentuk dan cara pelaksanaannya. *Jurnal Pengurusan Pendidikan Institut Aminuddin Baki* 2(1), hh. 2-9.
- Hustler, D., McNamara, O., Jarvis, J., Londra, M., & Campbell, A. (2003). *Teachers' perceptions of continuing professional development*. Manchester, UK: Manchester Metropolitan University, Institute of Education.
- Knowles, M. (1990). *The adult learner: The neglected species* (4th ed.). Houston, TX: Gulf.
- KPM. (2005). Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 6 Tahun 2005
- KPM. (2007). Mesyuarat Professional KPM Bil. 7/2007 bertarikh 21 November 2007
- KPM. (2012). Taklimat pelaksanaan memaksimumkan masa instruksional, 2012
- KPM. (2012a). Pelan Pembangunan Pendidikan 2013-2025, Sept 2012
- KPM. (2012b). Dasar Pendidikan Kebangsaan 2012

KPM. (2013). *Buletin Guru Malaysia*, PP2588/04/2013.

Kwakman, K. (2003). Factors affecting teachers' participation in professional learning activities. *Teaching and Teacher Education*, 19(2), 149-170. doi: 10.1016/s0742-051x(02)00101-4.

Lieberman, A. (1996). Practices that support teacher development: Transforming conceptions of professional learning. *Phi Delta Kappan*, 76(8), 591-596.

Mohd Radzi Abd Jabar. (1995). *Pengurusan latihan dalaman di sekolah di negeri Perak Darul Ridzuan*. (Tesis M.Ed. yang tidak diterbitkan, Universiti Putra Malaysia, Serdang).

Ong, C. S. (1992). *Effectiveness of the in-service training programme for secondary school principals at Institut Aminuddin Baki*. Tesis. Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan. Universiti Malaya. (tidak diterbitkan)

Othman b Md Johan, & Lukman. (2007). Persepsi guru-guru Pendidikan Islam terhadap penggunaan ICT untuk tujuan pengajaran dan pembelajaran di sekolah kebangsaan di Daerah Kluang. Diakses dari eprints.utm.my/11802/1

Putnam, R., & Borko, H. (1997) *Teacher learning: Implications of new view of cognition*. Dlm. B. J. Biddle, T. L. Good & J. F. Goodson (Penyt.), *The international handbook of teachers and teaching* (hh. 1223-1296). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer,.

Ramaiah, A. L. (1992). *Kepimpinan pendidikan: Cabaran masa kini*. Petaling Jaya, Malaysia: IBS.

Ruohotie, P. (1996). Professional growth and development. Dlm. K. Leithwood, J. Chapman, D. Corson, P. Hallinger & A. Hart (Penyt.), *International handbook of educational leadership and administration* (hh. 419-445). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer.

Shanti a/p Rangharan. (1998). *Peranan dan tanggungjawab guru dalam meningkatkan profesionalisme perguruan ke arah pencapaian pendidikan cemerlang*. (Tesis Sarjana Pendidikan yang tidak diterbitkan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi).

Sparks, D., & Horsley (1989). Five models of staff development for teachers, *Journal of Staff Development*, 10, 4.

Sukumaran, S. (1984). *Commerce in-service courses in Peninsular Malaysia: Perceptions of some participants*. (Tesis M.Ed yang tidak diterbitkan, Universiti Malaya, Kuala Lumpur).

Wayne, A. J., Yoon, K. S., Zhu, P., Cronen, S., & Garet, M. S. (2008). Experimenting with teacher professional development: Motives and methods. *Educational Researcher*, 37(8), 469-479. doi: 10.3102/0013189X08327154